

SEZONA 1920/21 - ŠTEVILKA 26

I'VAVPOTIČ

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI - UREJA
OTON ŽUPANČIČ

CENA 6K

Spored za 27. in 28. teden

Drama

Torek, 15. marca	— Zaprto.	
Sreda, 16. marca	— Golgota.	A
Četrtek, 17. marca	— Razvalina življenja. Po nižanih cenah.	Izven.
Petek, 18. marca	— Bajka o volku.	A
Sobota, 19. marca	— Mrákoví.	Izven.
Nedelja, 20. marca	— Bajka o volku.	Izven.
Poned., 21. marca	— Razvalina življenja.	B
Torek, 22. marca	— Zaprto	
Sreda, 23. marca	— Mrákoví.	E
Četrtek, 24. marca	— Zaprto.	
Petek, 25. marca	— Zaprto.	
Sobota, 26. marca	— Zaprto.	
Nedelja, 27. marca	— Golgota.	Izven.
Poned., 28. marca	— Razvalina življenja.	Izven.
Torek, 29. marca	— Zaprto.	

Opera

Torek, 15. marca	— Tosca.	A
Sreda, 16. marca	— Zaprto.	
Četrtek, 17. marca	— Zlatorog.	C
Petek, 18. marca	— Thaís.	D
Sobota, 19. marca	— Fra Diavolo.	Izven.
Nedelja, 20. marca	— Zlatorog.	Izven.
Poned., 21. marca	— Zaprto.	
Torek, 22. marca	— Koncert gospodične Amelije de Bartfeld.	Izven.
Sreda, 23. marca	— Thaís.	B
Četrtek, 24. marca	— Zaprto.	
Petek, 25. marca	— Zaprto.	
Sobota, 26. marca	— Zaprto.	
Nedelja, 27. marca	— Zlatorog.	Izven.
Poned., 28. marca	— Tosca.	Izven.
Torek, 29. marca	— Zaprto.	

Mrákoví

Igra v treh dejanjih. Spisal Fran Kosec.

Režiser: DANILO.

Janez Mrak, gruntar in župan		g. Danilo.
Ivan,	} njegovi otroci {	g. Gabersčik.
Anica,		gna Mira Danilova.
Janezek,		gna Lola.
Marijana Peharnica, gruntarica		ga Danilova.
Tone, hlapec	} pri Mrakovih {	g. Strniša.
Urška, dekla		gna Rovanova.
Jakob Brodnik, Mrakov svak		g. Pregarc.
Martin Rupnik, gruntar		g. Gregorin.
Katrica, njegova hči		gna Gradišarjeva.
Anžè Kobè, gruntarjev sin		g. Drenovec.
Breznik, kramar in krčmar		g. Plut.
Regina, njegova hči		gna Bergantova.
Stanko Pfeifer, poštni uradnik		g. Železnik.
Albina, hišna		gna Lehmanova.

Godi se v Poljanah na Gorenjskem in v Ljubljani nekaj let pred svetovno vojno: prvo in drugo dejanje pri Janezu Mraku, tretje dejanje pet let kasneje pri Ivanu Mraku.

Razvalina življenja

Igra v treh dejanjih. Spisal F. S. Finžgar.

Režiser: A. DANILO.

Urh Kantè, žganjar, krčmar, oče	g. Ločnik.
Lenčka, njegova hči	ga Juvanova.
Tona, njegova rejenka	gna Vera Danilova.
Martin, kmet, sosed	g. Gregorin.
Ferjan, kmet, sosed	g. Terčič.
Sirk, kmet	g. Danilo.
Mica Slana, potovka	gna Rakarjeva.

Godi se na kmetih dandanes.

Bajka o volku

Igra v treh dejanjih (štirih slikah).

Spisal: FRANC MOLNAR. Prevel: O. ŠEST.

Režišer: ŠEST.

Dr. Kelemen	g. Peček.
Vilma, njegova žena	gna Wintrova.
Jurij Szabó	g. Šest.
Grofica	ga Borštnikova.
Micka	gna Gorjupova.
Vilmina mati	gna Rakarjeva.
Gospod Fajnik	g. Danilo.
Poročnik Zagon	g. Gaberščik.
Poročnik Mikhal	g. Drenovec.
Plačilni natakár	g. Ločnik.
Prvi natakár	g. Rakuša.
Drugi „	g. Bitenc.
Tretji „	g. Jerman.
Četrty „	g. Šubelj.
Pikolo	gna Lehmanova.
Prvi lakaj	*
Drugi „	*
Tretji „	**
Četrty „	*
Sobarica	gna Gabrijevčičeva.

Čas: sedanjost.

Začetek ob 8.

Konec ob 10.

GOLGOTHA

Drama v treh dejanjih. Spisal Sergjan Tucić.

Režiser: ROGOL.

[illegible]

TOSCA

Melodrama v 3 dejanjih. Besedilo po V. Sardouju napisala L. Illica in G. Giacosa, prevel Cvetko Golar; vglasbil G. Puccini.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. RUKAVINA.

Floria Tosca, slovita pevka (sopran)	gna Zikova.
Mario Cavaradossi, slikar (tenor)	g. Kovač.
Baron Scarpia, policijski načelnik (bariton)	g. Levar.
Cesare Angelotti (bas)	g. Zorman.
Cerkovnik (bariton)	g. Trbuhović.
Spoletta, birič (tenor)	g. Mohorič.
Sciarrone, orožnik (bas)	g. Vovko.
Jetničar (bas)	g. Perko.
Pastir	gna Šterkova.

Kardinal, sodnik, vodja mučilnice, pisar, častnik, podčastnik, vojaki. Cerkveni pevci, duhovniki, ljudstvo.

Godi se v Rimu leta 1800.

Nove dekoracije izdelal g. dek. slikar V. Skružny.

Prva vpriporitev leta 1900. v Rimu.

I. V cerkvi St. Andrea della valle v Rimu.

Angelotti, bivši konzul nekdanje rimske republike, je ušel iz ječe in se skrije v kapelici. Slikar Mario Cavaradossi, njegov prijatelj, ga spozna ter obljubi pomagati mu. Ko pride Tosca, Cavaradossijeva zaročenka, se Angelotti urno zopet skrije. Podoba, ki jo slika Cavaradossi, vzbudi v Toski ljubosumnost, ali on jo kmalu pomiri. Markiza Attavanti, sestra Angelottijeva, je skrila pod oltarjem žensko obleko, da more preoblečeni brat pobegniti pred zasledujočim ga Scarpio. — Cavaradossi svetuje Angelottiju, naj se skrije v njegovi vili, ako pa preti nevarnost, v vodnjaku. Oba odideta. Scarpia z biriči išče Angelottija, pa ga ne najde. Na podobi spozna poteze markize Attavanti in ker jo je slikal Cavaradossi, ljubček Toskin, je Scarpiji takoj jasno, da mora biti Cavaradossi

v stiku z begom Angelottijevim, tembolj, ker je v kapelici našel pahljačo z grbom markize Attavanti. Pretkani Scarpia hoče po ljubosumni Tosci izvedeti, kje je skrit Angelotti. Biriči zasledujejo Angelottija.

II. Soba ministra Scarpije v farneški palači. Scarpia sedi pri večerji, pričakujoč Toske. Birič Spoletta poroča, da se ni posrečilo prijeti Angelottija, pač pa Cavaradossija. Scarpia zapove privedi Cavaradossija. Po brezuspešnem zaslišavanju ga ukaže mučiti.

Tosca pride in čuje ječanje mučenega Cavaradossija, skrivališča Angelottijevega pa noče izdati. Muke Cavaradossijeve naraščajo, dokler Tosca ne pove, da je Angelotti skrit v vodnjaku. Cavaradossi, pripeljan pred Scarpijo, hitro spozna, da je Tosca izdala skrivnost, zato jo pahne od sebe. Za Scarpijo strašna vest, da je Napoleon zmagal pri Marengu, navduši silno Cavaradossija, tako da spozna Scarpia v njem svojega političnega nasprotnika. Scarpia ga ukaže usmrtiti. Edino Tosca ga more rešiti, ako se uda Scarpiji, ki že davno hrepeni po njej. Tosca je stanovitna, ali ko začuje priprave za usmrčenje Cavaradossijevo, reče Scarpiji, da se mu uda, ako s tem reši Cavaradossija. Scarpia to obljubi, ali ko hoče Tosco objeti, ga ona z bodalom umori. Nato hiti domov, vzame vso zlatnino in bisere ter gre v grad Sant Angelo h Cavaradossiju, da bi ž njim pobegnila.

III. Na vrhu grada St. Angelo v Rimu.

Vojaki privedejo Cavaradossija na morišče. Tosca prihiti s pismom Scarpijevim, ga pokaže Cavaradossiju in mu razodene, da bo le na videz ustreljen. Toda hudobni Scarpia je bil ukazal, da naj Cavaradossija resnično ustrelje. Cavaradossi pogumno stopi pred puške, ko pa vojaki ustrelje, se zgrudi mrtev. Tosca misli, da se le dela mrtvega, kmalu pa spozna resnico ter skoči z grada v globočino.

ZLATOROG

Opera v štirih dejanjih po R. Baumbachu napisal R. Brauer,
prevel Cvetko Golar. Vglasbil Viktor Parma.

Katra, krčmarica (mezzo-sopran)		gna Vrhunčeva.
Jerica, njena hči (sopran)		gna Thalerjeva.
Janez, lovec (tenor)		g. Kovač.
Špela, planšarica (alt)		gna Šterkova.
Jaka, planšar (bas)		g. Pisarevič.
Tondo, lovec (bariton)		g. Pribislavski.
Marko, beneški trgovec (bariton)		g. Romanovski.
Beneški trgovci	{	g. Simončič.
		g. Rus.
		g. Erklavec.
		g. Ribič.
Učitelj		g. Povše.
Rojenice	{	gna Vrhunčeva.
		gna Šuštarjeva.
		ga Trbuhovičeva.

Strelci, gostje, otroci.

Plese priredil baletni mojster g. Pohan. Plešejo gne Svobodova, Chladkova, Špirkova in baletni zbor. — Nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Godi se na planinah pod Triglavom in v soški dolini sredi 18. stoletja.

I. V planšarsko kočo pod Triglavom pride lovec Janez prenočevati. Stari planšar Jaka in mlada planšarica Špela ga prijazno pozdravita, občudujeta lovski plen in povabita Janeza za mizo. Jaka pripoveduje o prekrasnem, divnem vrtu pod Triglavom, o kraljestvu belih žen, rojenic. Čreda belih divjih koz, na čelu jim Zlatorog, čuva ta raj. Jaka svari Janeza, naj nikar ne strelja na Zlatoroga, kajti iz krvi ranjenega Zlatoroga vzklije triglavska roža, katero Zlatorog pojé in nato zopet ozdravi, strellec pa pogine. Oni pa, komur so stale ob zibeli rojenice, premaga Zlatoroga in odklene z njegovim zlatim rogom jamo v Bogatinu, kjer se nahaja ogromen zaklad. — Jaka se poslovi in gre leč. Janez se dobrika Špeli, ona

ba, dasi ga ima rada, mu želi lahko noč, ter odide. Janez leže utrujen na priprosto ležišče, zaspi in sanja o rojenicah in Zlatorogu.

II. Pred gostilno ob soškem mostu ljudstvo popiva in pleše. Bogata krčmarica Katra je podarila svilen plašč za soho Jezuščka, zato jej poje slavo šolska mladina, nakar Katra učitelja in otroke pogosti. Prihajajoči mladenič Tondo se jezi, da pri tekmovalnem streljanju nikdar ni zadel, pač pa je trikrat zadel tuj lovec iz Trente in prejel vse tri dobitke. Zdajci privre vesela družba strelcev, proslavljajoč zmagovalca Janeza, lovca iz Trente. Ko stopi na prag krčme Jerica, hči Katrina, jo Janez ves omamljen občuduje — ali tudi Jerica čuti, da jej utriplje srce za Janeza. Janez prosi mater Katro, naj mu dovoli plesati z Jerico, kar pa Katra šele po daljšem odporu dovoli.

III. V gostilni. Janez pride že na vse zgodaj popraševati po Jerici, Špela mu odgovarja porogljivo. Ko vstopi Jerica, hiti Janez k njej, oba si srečna zatrujeta večno ljubezen. Janez ji podari šopek cvetic in odide. Špela, ki ljubi Janeza, zbada Jerico, češ, da je zvest le tisti mladenič, ki so mu stale ob zibeli rojenice. Jerica nato pove, da so stale Janezu rojenice ob zibeli, on sam da ji je to rekel in ji celo podaril cvetic iz kraljestva rojenic. Špela pa se jej dalje roga in meni, da bi bil Janez moral prinesiti blesteče demante iz Bogatina, ako bi bil varovanec rojenic. Na cesti zadoni poštni rog; prišla je pošta in z njo petero beneških trgovcev, med njimi bogati Marko. Jerica natoči gostom vina, Marko napije krasni Jerici, ji takoj razodene mahoma vzplamenelo ljubezen in ji podari za spomin zlato verižico, katero Jerica očarana sprejme. Vstopivši Janez vidi vse to in prosi Jerico, naj vrne verižico, sicer pogubi njiju srečo, Jerica pa ga ne posluša, nakar Janez užaljen odide.

IV. V kraljestvu rojenic. Planinske cvetice spé. Prebužene po jutranji zarji začno svoj ples, ki ga končajo po prihodu rojenic. Ko se prikažejo planinske koze z Zlatorogom, se strnejo vse cvetice krog njih in polagoma izginejo. Janez namerava ustreliti Zlatoroga, Špela ga svari, on pa je ne posluša, ustrelí in takoj pade mrtev v prepad. Obupana Špela ga išče in končno najde mrtvega.

Thaïs

Opera v treh dejanjih (sedmih slikah). Besedilo po Anatolu France-u napisal Louis Gallet. Vglasbil J. Massenet.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. BUČAR.

Thaïs, igralka (sopran)	gna Thalerjeva.
Athanaël, puščavnik (bariton)	g. Levar.
Nikias, mlad filozof (tenor)	g. Šindler.
Palemon, star puščavnik (bas)	g. Zupan,
Krobyla, sužnja (sopran)	gna Šuštarjeva.
Myrtala, sužnja (mezzo-sopran)	gna Vrhunčeva.
Albina, redovnica (mezzo-sopran)	ga Trbuhovičeva.
Diva (sopran)	ga Levičkova.
Suženj (bas)	g. Zorman.

Puščavniki, redovnice, ljudstvo. Godi se začetkom 4. stoletja v Tebanski puščavi in v Aleksandriji.

Prva vprizoritev 16. marca 1894. v Parizu.

Plese priredila ga Helena Poljakova. Plešejo: ga Poljakova, gospodične Nikitina, Svobodova, Špirkova in Bežkova.
Corps de ballet.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružny.

V zgodbah svetnikov beremo, da je v četrtem stoletju živel v Egiptu spokornica Thaïs. V svoji mladosti je bila igralka v Aleksandriji, takrat enim najvažnejših središč grške kulture. Bila je nenavadno lepa, toda njeno življenje ni bilo čednostno. Izpreobrnil jo je menih, čigar ime ni dognano. Nekateri mislijo, da je bil Paphnucij, ki slovi kot najgorečnejši izmed egipetskih asketov tistega časa; drugi so mnenja, da se je imenoval Serapion ali Bessarion. O njem pripoveduje legenda, da je pač rešil dušo grešnice, da pa je pri tem sam zapal večnemu pogubljenju.

Povest o lepi izpreobrnjenki je porabil Anatole France kot snov za svoj roman »Thaïs«. Jedro in morala slovitega dela je skepsa, ki kot vodilna ideja omogoča razvoj in opravičuje nejasni zaključek romanovega dejanja. »Vem« — piše Anatole France v privatnem pismu — »da človeštvu nisem prinesel resnice. Ljudje hrepene po absolutnem in tiste, ki najmanj mislijo, najbolj žéja po gotovosti. Med politiki, ki jih poznam, ne vidim niti enega, ki

bi bil zmožen dvomiti.« Anatole France priporoča dvom, ker ga ima za vir vztrpnosti, prizanesljivosti in usmiljenja.

Ne dolgo potem, ko je roman izšel, je izrazil Paul Desjardins mnenje, da bi »Thaïs« utegnila zanimati kakega skladatelja, n. pr. Masseneta. In Massenet je ubogal ter poveril sestavo besedila svoje opere znanemu libretistu Galletu, ki je v svoji pesnitvi moral seveda opustiti vsako filozofsko razmotrivanje. Izluščil je iz romana le motiv o nepremagljivi in slepi sili ljubezni. Njena žrtev postane menih Paphnucij, imenovan v operi Athanael.

Prva slika nas popelje na obrežje Nila, kjer najdemo starega puščavnika Palemona sredi tovarišev pri skromni večerji. Athanaelov stol je še prazen. Melanholična fraza v orkestru pripravlja razpoloženje. Pristopi Athanael in da duška svoji žalosti zavoljo razuzdane ženske z imenom Thaïs, ki s svojim nebrzdanim življenjem pohujšuje aleksandrijsko ljudstvo. Pripoveduje, da jo je poznal in celo pozelel v svoji mladosti, preden je postal kristjan in menih. Sedaj bi jo želel oteti iz objema satanovega.

Ko Athanael zaspi, se mu Thaïs v sanjah prikaže. Topla in nasladna glasba spremlja vizijo, a brž utihne, ko se menih prebudi. Dasi mu modri Palemon odsvetuje vmešavati se v posvetne stvari, odide Athanael v Aleksandrijo, da izpreobrne grešnico.

Po slikoviti introdukciji nas povede pesnitev na teraso Nikiasovega doma v Aleksandriji, Nikias je Athanaelov prijatelj iz mladosti, nasladneč, epikurejec. V lahnem dialogu, ki ga spremlja ravno taka glasba, svetuje Nikias Athanaelu, naj ostane v njegovi hiši pri veselici, pri kateri bo sodelovala tudi Thaïs. S porednim nasmehom na ustnih preoblečeta lepi sužnji Krobyla in Myrtala puščavnika, o katerem pravi Nikias, da je tako zanemarjen, da skoro ni več človeku podoben. Razposajenost v glasbi narašča, ko se bliža Thaïs, ki jo spremlja množica čestilcev in veseljakov. Athanael se seznani z njo in ji napove svoj poset.

V tretji sliki smo pri Thaïs. Sita življenja, toda boječa se starosti in smrti vprašuje svoje ogledalo, je li še lepa in bo li ostala večno lepa. V veliki sceni, ki sledi in ki v njej že podleže Thaïs menihu, dasi mu tega še ne prizna, se odigra dvoboj med anahoretom in hetero, ki zastopata dve nasprotujoči si svetovni naziranji. Ko zastor pade, godba ne utihne; polagoma izpodrivajo resni, religiozni mativi lascivne melodije. Burnemu prizoru sledi preprosta in v srce segajoča meditacija, ki nas obvešča, da je našla Thaïs notranji mir, da je rešena.

V naslednji sliki pove Thaïs Athanaelu, da je pripravljena slediti mu. Nikias in njegovi prijatelji, zbrani pri orgijah, hočejo odhod kurtizane zabraniti. Da prepreči nesrečo, se zavzame Nikias slednjič za odhajajočo in vrže denar med množico, da odvrne pozornost od njiju.

V peti sliki vidimo Athanaela in Thaïs na potu v samostan, kamor vodi menih spokornico. Thaïs je utrujena, njene noge krvave. Redovnice pridejo in jo odvedo v zavetišče, ki ga ne bo zapustila nikdar več.

Navidez zadovoljen se vrne Athanael med svoje brate. V njegovem srcu pa je nemir. Kakor Tannhäuser Wolframu o svojem romanu, pripoveduje Athanael Palemonu o neozdravljivi bolezni, ki se je polastila njegove duše. V nemirnem, sunkovitem ritmu govori o Thaïs. Prehajajoča iz mola v dur, izzveni njegova povest

v priznanju: »Vse, kar zrem, je Thaïs! — Thaïs! — Thaïs!« V sanjah se mu prikaže najprej Thaïs kot kurtizana, potem kot redovnica na smrtni postelji. V največji razburjenosti odhaja, da bi jo videl še enkrat v življenju.

V zadnji sliki vidimo Thaïs poslavljajočo se od sveta. Pod košatim figovim drevesom so krog nje zbrane njene tovarišice. Glasba izraža izključno cerkvene molitve. »Usmili se je, o Gospod!« pojo redovnice. Thaïs zre kakor zamaknjena predse, njeno obličje izraža rajski mir. Ob vrtnem vhodu se prikaže Athanael. Z bledega lica mu sije obup. Prizor spominja na svidenje Fausta in Marjetice v ječi. Thaïs je v smrtni ekstazi, Athanael ji govori besede, ki jih ona ne razume, ne more več umeti: »Laž je bilo vse, kar sem govoril, le življeje je resnica! Reci mi, da živiš! Ne umri!« — Prepozno. »Sladkost uživam nadzemske sreče« — šepeta Thaïs — »in odpuščeni so mi moji grehi. Zdaj zrem nebo... Boga!«

Fra Diavolo

Opera v 3 dejanjih, napisal E. Scribe, prevel A. Funtek,
vglasbil D. F. E. Auber.

Dirigent A. BALATKA.

Režiser F. BUČAR.

Fra Diavolo, pod imenom marchese di San

Marco (tenor)	g. Drvota.
Lord Kockburn, potujoč Anglež (bariton)	g. Pribislavski.
Pamela, njegova žena (mezzo sopran)	gna Šterkova.
Lorenzo, častnik (tenor)	g. Šindler.
Matteo, krčmar (bas)	g. Zupan.
Zerlina, njegova hči (sopran)	ga Levičkova.
Giacomo, (bas) } bandita {	g. Zorman.
Beppo (tenor) }	g. Trbuhović.
Podčastnik (bariton)	g. Drenovec.
Mlinar (tenor)	g. Rus.

Vojaki, strežniki, kmetje in kmetice.

Godi se blizu Terracine v Italiji začetkom 19. stoletja.

Prva vpriporitev l. 1830. v Parizu.

I. Pred gostilno. Krdelo vojakov, na čelu jim častnik Lorenzo, veselo popiva, le Lorenzo je žalosten, ker mu krčmar Matteo ne da za ženo hčere Zerline, ki je namenjena bogatemu Francescu.

Lord Kockburn in njegova soproga Pamela prihitita vsa razburjena, bila sta ravnožar na cesti oplenjena po roparski tolpi Fra Diavolovi. Vojaki takoj odidejo zasledovat roparje. Ko je lord svoji ženi razodel svoj srd nad njenim koketnim vedenjem napram nekemu markiju iz Napolija, nastopi Fra Diavolo pod imenom markija di San Marco. Angleška dvojica odide, s Fra Diavolom ostane Zerlina sama, ki mu zapoje pesem o zloglasnem roparju Fra Diavolu. Prihajajoča roparja Beppo in Giacomo javita, da se ni posrečilo, Angležu vsega ukrasti. Ko prideta zopet Angleža, izve Fra Diavolo na zvit način, da ima Pamela v obleki vžitih 100.000 lir. — Vojaki se vrnejo in prinesejo veselo novico, da so roparje premagali in Pamelin krasni nakit zopet nazaj prinesli. Pamela, vse srečna, podari Zerlini — Lorenzo dar odkloni — 10.000 lir, in tako je poroka Zerline in Lorenza mogoča.

II. Zerlinina spalnica. Zerlina vede angleško dvojico v sobo. Fra Diavolo pride skrivaj ogledovat, kako bi mogel do Angleža, da bi ga oropal. Pri odprtem oknu zapoje barkarolo v znamenje, da zdaj lahko prideta Beppo in Giacomo, ki se priplazita skozi okno. Zerlina se vrne, razbojniki se urno skrijejo v mali temni sobici, Zerlina gre v posteljo in ko zaspi, hočejo razbojniki takoj k Angležema — ali zdajci se začuje hrup, vojaki so se vrnili, zato se roparji zopet skrijejo. Zerlina hiti gostiti vojake. Lord pride poizvedovat, od kod ta hrup in zdaj nastane ropot v temni sobici, kjer so skriti roparji. Ko pa hoče Lorenzo vstopiti, mu pride naproti marki di San Marco — Fra Diavolo. Lorenzu reče Fra Diavolo, da je bil namenjen k Zerlini, lordu pa, da je hotel k Pamelii. Tako je rešil sebe, Lorenzu in lordu pa zbudil ljubosumnost.

III. Gorata pokrajina. Fra Diavolo pride kot bandit in vtakne v votlo drevo listek, v katerem veli Beppu in Giacomu, naj mu dasta znamenje z zvončkom v kapelici, da je prišel čas oropati Angleža, potem odide. Po svetem opravilu ostaneta Beppo in Giacomo sama, najdeta listek ter ga z velikim naporom prečitata. Lorenzo pride in toži o Zerlinini nezvestobi. Z vračajočim se ljudstvom pride Zerlina, prinese banditoma naročeno vino; tadva pa se pri tej priči, ker sta malo preveč pila, izdala, prepevaje ono pesem, ki jo je bila pela sinoči Zerlina, ko je bila sama v spalnici. Takoj pri- mejo oba bandita in res najdejo listek, ki ju izda. Lorenzo zapove zastražiti celo okolico, vsi se poskrijejo. Giacomo mora dati, prisiljen po Lorenzu, znamenje z zvončkom. Fra Diavolo pride in baš ko hoče k Angležu, ga vojaki ustrele.

Koncert

gospodične Amelije de Bartfeld.

1. Grieg: **Sonata G Dur.**
2. Wieniawski: **Koncert D moll.**
3. J. Raff: **Giga con Variacioni Op. 92.**
4. *a)* Couperin-Kreisler: **La Précieuse.**
b) Pugnani-Kreisler: **Praeludij in Allegro.**
5. *a)* Smetana: **Iz domovine.**
b) Dvořák: **Slovanski ples Op. 46 št. 8.**
6. *a)* Jaromir Weinberger: **Une cantilène jalouse.**
b) Sarasate: **Ciganske melodije.**

K premijeri Parmovega „Zlatoroga“.

Noviteta slovenske dramske glasbe na kraljevski operi
bodi pozdravljena!

V tekoči sezoni sta se oglasila oba edina komponista
dramske glasbe med Slovenci, Risto Savin in Viktor Parma.
Prvi, zastopnik moderne, se je predstavil s prerojeno „Lepo
Vido“, Viktor Parma pa se nam pokaže kot reprezentant lahke
glasbe s svojo novo opero „Zlatorog“.

Tudi Parma ni muzik po poklicu — temveč uradnik.
Muzika mu je bila od nekdaj srčna potreba, ž njo si je
lajšal in sladil življenje. Vzgojen je bil za uradniško kari-
jero in glasbo je gojil takorekoč le za šport.

Komponist „Zlatoroga“ se je rodil 20. februarja 1858. l.
v Trstu. Njegovo življenje se je razvijalo brez posebnih do-
godljajev. Gimnazijo je študiral v Zadru in Tridentu. Svoje
že v Trstu začete glasbene študije je nadaljeval na glasbenih
šolah tako v Zadru kakor tudi v Tridentu. V teh je prevla-
doval italijanski duh s svojo sladko melodiko, ki jo
pri Parmu lahko zasledujemo v vseh njegovih delih. Tudi
na Dunaju se je poleg poklicnih, juridičnih študij bavil z
glasbo ter je vestno posečal predavanja profesorja Antona
Brucknerja. Po dovršeni univerzi je vstopil v politično upravno
službo, pozneje je bil premeščen h kranjski deželni vladi;
služboval je pri različnih okrajnih glavarstvih, kjer so bili
glasbeni užitki le prava redkost. Vendar pa vidimo Parmo v
vseh teh službenih mestih glasbeno delavnega, spopolnjeval
se je od stopnje do stopnje in že 15. februarja 1895 je te-
danje deželno gledališče prvokrat vpriporilo njegovo tridejansko
opero „Urh, grof celjski“. Da je doživela ta opera v tedanjem
času pet repriz, nam kaže, da se je s svojo melodijo občinstvu
hitro priljubila. Njegova druga opera „Ksenija“, vpriporjena
prvokrat na ljubljanskem deželnem gledališču 5. januarja 1897.,
se je po velikem uspehu v Ljubljani sprejela takoj na re-
pertoar zagrebške opere in se je proizvajala tudi na Reki, v

Sarajevu, Varaždinu in Splitu. Ko se je po prevratu ustanovila v Ljubljani narodna opera se je lansko leto Ksenija zopet v novi opremi predstavila občinstvu. Zlasti posrečen je intermezzo iz „Ksenije“.

Že leto nato, 1898, je vprizoril Zagreb in za njim Ljubljana njegovo dramatično romanco „Staro pesem“, ki se je proizvajala tudi v Opatiji.

Viktor Parma.

Izmed vseh njegovih del se mu je najbolj posrečila opereta „Caričine Amazonke“ (premijera v deželnem gledališču v Ljubljani 24. marca 1903). Razen Zagreba in drugod po jugoslovanskih odrih so to delo vprizorili tudi v Plznji.

in Smichovu. Parma je tedaj edini slovenski komponist, ki je s svojo glasbo prekoračil meje slovenske domovine. Izmed njegovih operet so se proizvajale še „Nečak“ (premijera 18. sept. 1907. v Zagrebu) in tridejanka „Apolonov hram“ (premijera tudi v Zagrebu 27. marca 1909.), ki pa v Ljubljani zavoljo prepikantne vsebine ni bila sprejeta. Zadnja njegova opereta „Zaročenec v škripcih“ še čaka vprizoritve. Tem Parmovim dramskim delom se pridružuje sedaj še tridejanska opera „Zlatorog“.

Parma tedaj slovenskemu občinstvu ni neznan skladatelj. Njegova težnja je predvsem, s prikupljivo melodijo zadovoljiti sladkobe željno uho. Parma privabi s svojo glasbo v gledališče tudi one, ki menijo, da naj bo glasba človeku, utrujenemu od dnevnega dela, v lahko razvedrilo. Kot pri drugih delih, tako najdemo tudi v Zlatorogu obilo znanih tudi narodnih motivov, kateri bodo ugajali tudi najširšim slojem. Dr. P. K.

O hudožestvenikih.

Intermezzo s potopom.

Čehov, Dostojevski in recitacije sprejete z navdušenjem brez pridržka; Jesenske gosli dokaj hladneje. Potop nekako odklonjen. Lunaček v Obzoru ga je obsodil odločno in ostro. Bersenjev je priobčil v imenu hudožestvenikov izjavo, kjer brani potop in njega sprejetje v repertoar moskovske družbe, češ, da res ni delo visokih literarnih kvalit, pač pa dober „teater“; in namen teatra da je pač teater, ne literatura, da ima dobro teatralno delo sicer lahko tudi literarno-umetnostno ceno, takole mimogrede in za nameček, potrebno pa da to ni. — Take principialne izjave od hudožestvenikov ne bi bil pričakoval; bilo bi bolje, da so negativno kritiko molče pogoltnili. Bersenjev se sklicuje poleg tega na štiristo predstav Potopa v Moskvi. Tudi to bi bil lahko opustil. Ne poznam moskovskih potreb in zahtev ondotnega občinstva, a mislim, da za nas ne prihajajo v poštev. Tam so Rusi med sabo, naše razmerje do njih pa je vse drugo.

Hudožestveniki bi se morali zavedati, da Jugoslavija v njih ne vidi navadne gledališke trupe, pa če še tako izvrstne, nego poslanke z važno kulturno misijo, ki so prišli k nam odkrivat tajinstvene svetove ruske duše, okristaljene v umetninah njih velikih poetov. Niti za hip ne bi smeli pozabiti, da je njih velika prikazovalna sposobnost nam pomembna samo v službi genijev. Zato si ne bi smeli sami zniževati nivoje z razkazovanjem vnanje dresure, kot je vkljub vsem postavim režija množice v Jesenskih goslih. Tu čutiš, moraš čutiti narejenost; roka, ki proži to komplicirano kolesje, da se vjema zob v zob kakor pri uri, bi morala ostati vsaj med predstavo res nevidna, in tudi nemiselna. Ali je ostala? Presenetljivo, neverjetno prav gotovo občudovanja vredno, in če hočete poučno — da, da in še enkrat da ... samo porazno ni in ni. Produkcija umetnije — mi pa smo hoteli doživetja umetnosti. Odtod naše razočaranje in njih delni neuspeh. Častno zanje in dober nauk obenem. Nje tehtamo z zlatno vago. Vstopili smo v njihov hram pobožno, kakor k misterijem, in smo bili užaljeni, ker nismo našli same službe božje. Nesporazumljenje, še enkrat ponovim: častno zanje. Pri njih nismo iskali zabave, temveč nekaj vse globljega.

Ko bi se bil Bersenjev skliceval na dušeslovni zakon o ritmiki človeške dovzetnosti, bi bil bolj prav storil. Ko bi bil dejal: Ljudje božji, po Čehovu še dva večera Dostojevskega — ali ni to presilen naval na vaše duše? Ali nima odzivnost vaših sprejemajočih organov res nikakih mejá? Nam igralcem, ki moramo vse te krize živeti do zadnjega utripa, je to prehud napor. Privoščite za boga vsaj nam malo oddiha. Tako bi bil ostal zapovednik Potopa na ravnini dejstev in prakse, na svojem naravnem torišču, in se mu ne bi bilo treba spuščati v teorije, ki niso njegova domena.

Ritem dušne sprejemljivosti kipi in plahne, kipi in plahne kakor vsaka resnična tvornost; in podajanje in prevzemanje umetnostnih proizvodov se mora vpogibati po valovih te linije, ako hočemo, da pozornost ne otopi.

Jaz sem opazil na sebi, in marsikateri izmed gledalcev mi je priznal, da mu je po ogromnem, poraznem vtisu „Bratov Karamazovih“ celo „Striček Vanja“ obledel. Ta skrajna napetost vse duševnosti se ne da navijati brez konca, strune se morajo napustiti, ako naj ne počijo. Treba je bilo premora, sicer bi bila nadaljna dva čehovska večera minila ob nezanimanju in utrujenosti. A tega premora ne bi bilo smeti izpolniti z umetniško malo pomembnim delom, ki deluje samo na živce, nego s kontrastom: s kako rusko ali svetovno klasično komedijo. Tako se vtisi nikakor ne zabrisujejo, nego medsebojno jače in povzdigujejo. Grki so to dobro vedeli: zato je morala priti po tragični trilogiji vselej na vrsto satirska igra, ki je s kontrastnim učinkom pretreseno duševnost vravnovesila ter jo vsposobila za sprejemanje nove tragike.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsak ponedeljek in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKARNA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.